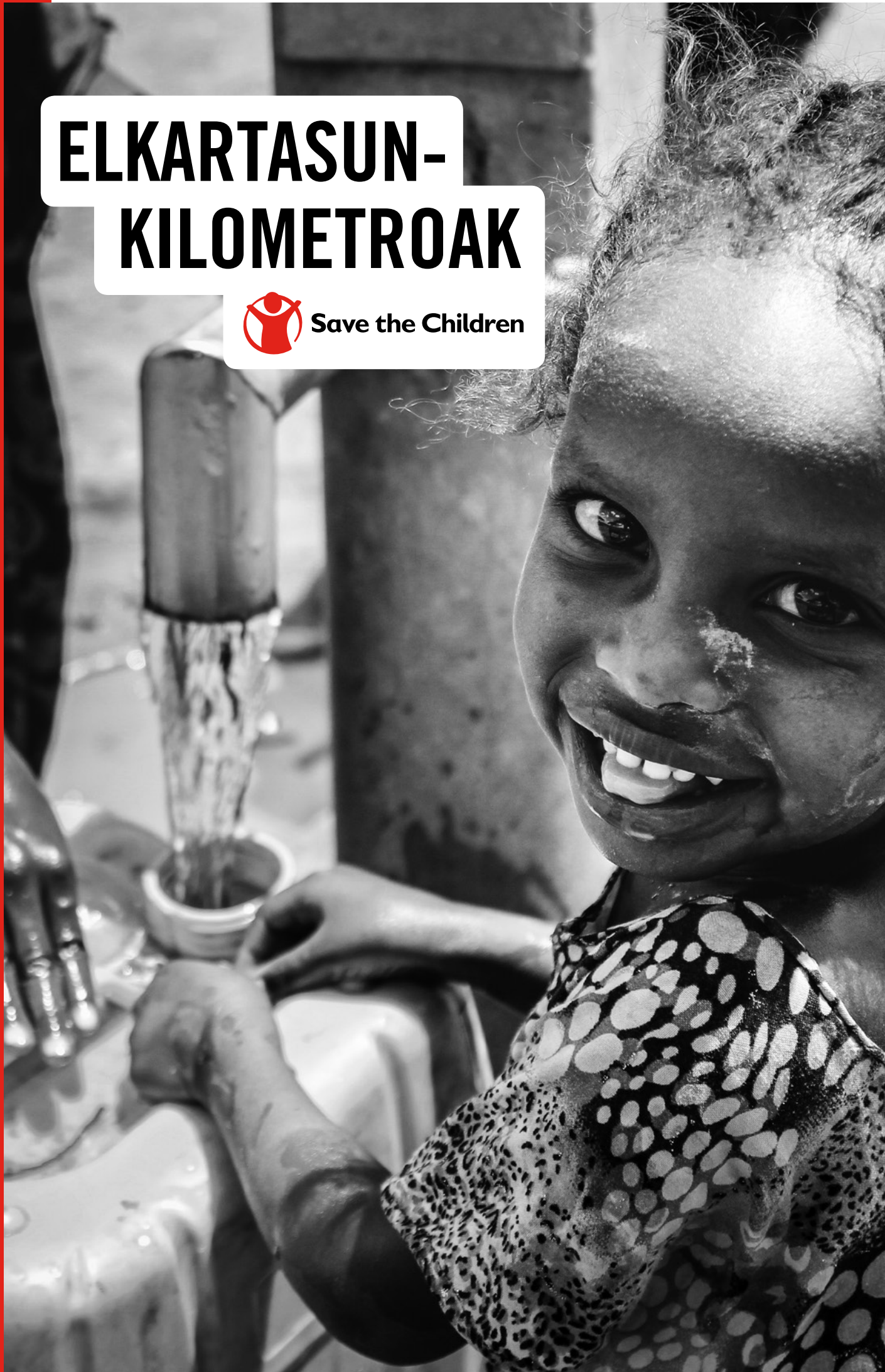

ELKARTASUN- KILOMETROAK

Save the Children

TXOSTENA

Gida didaktikoaren bidez erakutsi nahi da zer garrantzia duen ur garbia izateak haurrak bizirik irauteko, baliabide hori faltatzeak eragiten duen ahulezia eta zer lan egiten duen Save the Children erakundeak egoera horren ondorioak arintzeko.

Txostenak eta ariketek irakasleen lana osatzen dute eta errealitate desberdinak gerturatzen dizkiete elkartasuna, lankidetzaz, errespetua eta erantzukizuna gisako balioetan egindako lanari laguntzeko.

Helbidea:
Marisol Paniagua

Lankidetzaz:
Mª Luisa Ortega del Val
María Cimadevilla
Silvia Lara
Juan Guilló

Artea eta maketazioa:
Germán Gullón (VALBHY)
Óscar Naranjo Galván

Editatzailea:
Fundación Save the Children

Ura izatea funtsezko Giza eskubidea bada ere, Afrikako milioika pertsonak ez dute bermatuta.

URA BEHARREZKO BALIABIDEA

Lurraren hiru-laurden urez beteta dago. Ia gehiena gazia da, % 2,5 soilik da geza. Guk bizitzeko eta garatzeko ur geza behar dugu. Baina, gainera, ezaugarri jakin batzuk bete behar ditu: **likidoa izan behar du, garbia eta lortzeko erraza.**

Hori dela-eta, pertsonok uraren ziklo naturalean esku hartu dugu eta azpiegiturak eraiki ditugu naturan eskuragarri dagoen ura biltzeko eta erabili ahal izateko tratatzeko.

Baina toki guztietan ez da modu berean lortzen ura. Munduko toki askotan, Afrikako zenbait herrialdetan gertatzen den moduan, oso zaila da ur garbi eta edangarria lortzea. Kontsumitzen duten uraren kalitatea ez da nahikoa eta osasun-arazo oso larriak eragiten ditu biztanleen artean eta, batez ere, ahulezia-egoeran dauden haurrei eragiten die.

URA IZATEA GIZA ESKUBIDEA DA

Duela 60 urte baino gehiago, Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalak baieztatzen zuen ur edangarria eta saneamendua izatea funtsezko giza eskubideak direla. Baina, gaur egun hitz hutsak dirudite, milioika pertsonak munduan ez dute ur edangarririk eta oinarritzko saneamendua falta zaie.

Arazo nagusia ez da ur-eskasia, egoera ahulean dauden biztanleek eskura ez izatea baizik. Azpiegituretan inbertsio-faltaren, gero eta biztanle gehiago izatearen eta egunero ur gehiago kontsumitzearen ondorioa da. Martxa honetan, hiru pertsonetatik bik ur eskasia izango dute 2025. urtean.

Arazoa hain da larria, non Nazio Batuek egun bat izendatu zuten ura izaki bizidun guztiontzat zein garrantzitsua den guztiok kontzientzia gaitezen: **martxoaren 22a, Uraren Nazioarteko Eguna**. Egun hori gobernuek, GKEek, enpresek eta gizarte zibilak elkarlanean baliabide hori babesten parte hartzeko eta guztiok ur edangarriaren hornikuntza-arazoaren gainean hausnartzeko eguna da.

URA AFRIKAN

Ur-baliabideak oso sakabanatuta daude Afrikan. Zenbait herrialdek ur-ekarpena nahiko egonkorra badute ere, Afrikako Adarra gisako beste eremu batzuetan, oso urria da. Gainera, herrialde gehienek ez dute aldizkako lehorteei aurre egiteko baliabiderik eta ez dute baliabiderik ere, oro har, landa-eremuan eta oso sakabanatuta bizi diren biztanle orori ura banatzeko azpiegiturak garatzeko.

Azpiegitura-eskasiaren zuzeneko ondorio bat da lau afrikarretatik hiruk lurpeko ura erabiltzen dutela oinarrizko ur edangarria lortzeko iturri gisa eta ondorioz ura lortzea zaila izan ohi da. Bestalde, lurpeko uren kalitatea oso aldakorra da. Saharaz azpiko herrialdeetan, maiz, artsenikoa eta fluoruroak ditu, eta gainera industria-hondakinak eta pestizidak edo ongarriak bezalako nekazaritza-hondakinak gehitzen baditugu, zailtasun bikoitza dugu: sarbide zail eta garestia eta ur kutsatua edo kontsumitzeko kalitate eskasekoa.

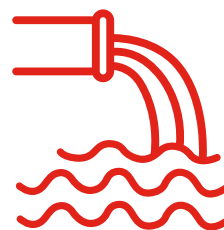
Zailtasun hauek arazoa tratatzen dute eta pobrezia betikitzen laguntzen dute:

Hondakin-uren
kudeaketa eskasa.

Kalitate gutxiko lurpeko
ura erabiltzea.

Administrazio-kontrol
urriak mesede egiten dio
kutsadurari.

KLIMA-ALDAKETAREN ETA EL NIÑO FENOMENOAREN ERAGINAK

Klima-aldaketa Lurreko klimaren aldaera orokorra da, gizakiaren esku-hartzeak eta indarrean den garapen-ereduak eragindakoa. Aldaketa horiek tenperaturak, prezipitazioak eta beste klima-aldaera batzuk aldatzen dituzte. Eta horiek gizakien bizitzetan baldintzak aldatzen dituzte eta eragin handiak dituzte ekosistemetan, animalia- eta landare-espezieak ahulagoak dira eta komunitate txiroenetan ahulezia hori askoz gehiago areagotzen da.

El Niño bezalako klima-fenomenoek ura lortzeko egoerak larriagotzen ditu, ez edateko soilik baita nekazaritzarako eta abeltzaintzarako ere. Jarduera horietatik lortzen dituzte herrialde txiroenetako familiek diru-sarrera nagusiak.

ZER DA EL NIÑO FENOMENOA?

Paradoxikoki, gaur gaurkoz, izena ematen dion horientzat mundu-mailako mehatxua den fenomeno gisa azal dezakegu.

Ozeano Barea berotzearen ondorioz sortzen da El Niño eta 3-7 urtez behin gertatzen da. Ur beroen masa horrek alisio haizeak ahultzen ditu edo norabidez aldatzen ditu. Aireko eta itsasoko korrante-aldaketa horien ondorioz, beroa askatzen da atmosferara eta mundu osoko klima-baldintzak aldatzen dira. Zenbait tokitan prezipitazioak areagotzen dira eta, beste batzuetan, gutxitu egiten dira uholdeak eta lehorteak eraginez. Tenperaturekin ere beste horrenbeste gertatzen da, zenbait tokitan altuagoak dira eta, beste batzuetan, baxuagoak.

Fenomenoaren eraginak ahulak izan ohi dira, baina tarteka suntsitzaileak bihurtzen dira, une honetan gertatzen den moduan.

EL NIÑO FENOMENOAREN ONDORIOAK

El Niño fenomenoak **lehorteak** eragiten ditu. Euri-falten ondorioz lursailak lehortu egiten dira eta animaliak hil egiten dira; ondorioz, familiei bizitzeko oinarritzko elikagaiak eta bitartekoak falta zaizkie. Familia askok dituzten azken ondasunak saldu behar izaten dituzte jan ahal izateko, eta ezertxo ere gabe geratzen dira. Prozesu horretan neska-mutil askok eskola joateari uzten diote eta bizitza arriskuan jartzen duten lanak egitera bidaltzen dituzte. Gainera, osasun-gastuak gutxitu eta ezabatu egiten dira.

Uholdeak dira El Niño fenomenoaren beste ondorio arriskutsuetako bat. Itota hiltzeko benetako arriskuaz gain, uholdeek ur-iturriak kutsatzen dituzte, eta kolera edo sukar tifoidea gisako gaixotasunak suntsitzaileak izatera irits daitezke.

Bai lehorteen efektuagatik, bai uholdeenengatik, familiek beren etxeetatik ihes egin behar izaten dute elikagaiak, ura edo lana aurkitzeko. Ihes horren ondorioz, pertsona askok osasun-sistema edo etxea izateari uzten diote, eta ahulezia muturrekoa bihurtzen da.

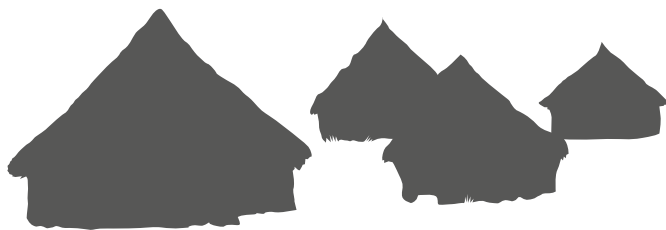
Afrikako ekialdean kalkulatzen da 22 milioi pertsona ziurtasun gabeko elikagai-egoeran izateko arriskuan egongo direla, hau da, oinarritzko elikagaiak lortzeko zailtasunak izango litzaketela. Etiopia, Somalia, Eritrea eta Hego Sudan dira gehien eragindako herrialdetako batzuk. Toki horietan pobrezia kronikoa da eta neska-mutilak dira ahulenak.

NOLA ERAGITEN DIE HAURREI UR EDANGARRIA EZ IZATEAK?

Urik ez izateak berehalako eta etorkizuneko ondorioak ditu haurrengan eta eragina du alor hauetan:

- **Osasuna:** egoera txarrean edandako urak eragindako diarrea da bost urtez azpiko haur-heriotzaren arrazoi nagusietako bat, desnutrizioarekin batera, zeina larritu egiten den horrelako ura edanda. Badira ur geldien osasungarritasun ezarekin lotutako beste gaixotasun infekzioso batzuk ere eta ugaritu egiten dira malaria- edo denge-kasuak.
- **Hezkuntza:** lehorte handieneko uneetan izan ohi den ur-faltak eskolak aldi baterako itxiarazten ditu eta neska-mutilek eskola uzten dute.
- **Generoa:** Ur edangarri eta saneamendu faltak batez ere emakumeen eta nesken bizitzari eragiten die, eurak baitira ur bila joateko ardura izan ohi dutenak. Biltzen den uraren % 71 neskek eta emakumeek biltzen dute. Asko hainbat kilometro ibiltzen dira ur bila joateko, batez beste lau ordu egunean, eta beraz eskola-absentismoaren arrazoi nagusietako bat da, batez ere nesken kasuan. Neskek hezkuntzarako duten eskubidea galtzen dute, pobrezia-egoeratik irteteko tresna onena.
- **Babesa:** Amek distantzia handia egin behar dutenez ur bila joateko, denbora horretan seme-alabak zaindu gabe geratzen dira, babesik gabe eta arriskuan.

Ura bizitzaren eta garbiketaren sinbolo da kultura askotan, baina gaixotasun eta heriotza bihurtzen da populazioaren zati handi batentzat.

Ur edangarria eta saneamendu egokia dutela ziurtatzeak, ez du soilik ziurtatzen haurrek ura edan edo beren burua garbi dezaketela, bizirik iraun, ikasi eta babestuta egon daitezen laguntzen da.

ETIOPIAKO LEHORTEAREN ONDORIOAK, EL NIÑO FENOMENOAK GEHIEN ERAGINDAKO HERRIALDEETAKO BAT

5 milioi neska-mutil inguru daude gosete-arriskuan, Etiopiako elikagai-krisi okerrenetako baten ondorioz. Elikagai-krisi hori normalean berde eta produktibo diren eskualdeetan izandako lehortea eragin du.

350.000 neska-mutilek desnutrizio larria jasaten dute; gaixotasun hori tratatzen ez bada hazkuntzan atzerapenak eragin ditzake, hala fisikoki nola mentalki, eta kasurik okerrenetan, heriotza eragin dezake.

Aurtengo lehortea, batez ere, El Niñok eragin du eta 8,2 milioi pertsonei eragin die zuzenean, gutxi gorabehera Erresuma Batuen hedadura duen eremu batean. Lehortearen ondorioz, familia osoek euren diru-iturria eta elikagai-horniketa galdu dute, eta milioika pertsonen bizitzak, eta batez ere haurrenak, kinka larrian daude.

Herrialde horretan lanean dihardugun urteetan, elikagai-segurtasunean, hezkuntzak eta osasunean lortutako aurrerapen handiak arriskuan daude.

SAVE THE CHILDREN ERAKUNDEAREN ERANTZUNA ETIOPIAN

Save the Children erakundea **eragindako barrutien % 70tan baino gehiagotan ari da lanean.** Dagoeneko bertan lanean aritzeak toki ahulenak identifikatzen eta horietan ekiten uzten digu eta komunitateei haurrak El Niño fenomenoaren ondorio okerrenetako batzuetatik babes ditzaten laguntzen uzten digu.

Diru-sarrerak galdu dituzten **familiak behar dituzten elikagaiak, ura, sendagaiak eta babesa hornitzeaz** arduratzen gara. Ura eta saneamendua lortzeko baldintzak hobetzea (ur-bidoiak eta xaboia emanez, komunak eraikiz edo heziz) bezalako gauza soil batekin, bizitza asko salbatzen ditugu. Uholdeak saihesteko **ur-bazterrak eraikitzen eta ur-putzuak zaharberritzen** laguntzen ari gara eta abereak osasuntsu mantentzen lagunduko duten **elikadura banatzen** dugu.

Gainera, komunitateko osasun-langileak hezten ari gara, desnutrizioa tratatu dezaten eta egonkortze-zentroetara bidal ditzaten gehien erasandako haurrak. **Eskolak zaharberritzen ditugu eta, bertan, ura eta saneamendua izan ditzaten ziurtatzen gara;** horrela, neska-mutilak bertan geratzen dira eta heziketa-materiala ere jasotzen dute.

Familiak beren etxeak utzi behar izanez gero, aterpe-kitak ditugu. Nahiz eta guztia galdu duten eta bizitzeko bitarteko nahikorik ez dituzten familiak babesten saiatzen garen **“dirua lanaren truke”** programari esker.

ARIKETAK

Save the Children
erakundeak bat egin
nahi du haur-, lehen eta
bigarren hezkuntzako
Hezkuntza-komunitatera
elkartasun, elkartruke
eta pertsonen arteko
parte-hartzeko babesa
gisako balioak hurbiltzen
dituzten ezagutzak eta
eskumenak bultzatzera,
pixkanaka-pixkanaka,
mundu justuago bat
lortzeko gizarte- eta
errespetu-oinarriak
ezarriz.

Proposatutako material
didaktikoak gaur egungo
munduaren errealitatea
ezagutza, justiziaren
aldeko parte-hartzeko
prozesua eta eskubide-
berdintasuna eta
duintasuna hurbiltzen
dizkigu.

Helburuak

- Munduko beste errealitate batzuk ezagutaraztea.
- Giza Eskubideak, eta batez ere haurrenak, bermatzeak duen garrantziari buruz hausnartzea.
- Parte-hartzearen eta erantzunkidetasunaren alde egitea, ur garbia eta edangarria izateko funtsezko eskubide gisa.

Edukiak

- Ura izateko eta arduraz erabiltzeko eskubidea.
- Giza Eskubideak eta Haurren eskubide bereziak.
- Interkonexioa, garapen jasangarria eta giza garapena.

Eskumenak

- Pertzepzioa eta ezagutza
- Ahozko adierazpena, gorputz-adierazpena eta adierazpen artistikoa
- Entzutea eta enpatia
- Aztertzea eta arazoak konpontzea
- Erlazionatzea, ondorioztatzea eta arrazoitzea
- Negoziazioa eta lankidetzak
- Banako eta talde-erantzukizuna

Ariketak diseinatzeko unean, hezkuntza-maila desberdinetako curriculum-edukian diren hiru metodologia-ardatz izan dira kontuan:

- EZAGUTU: pertzepzio-prozesua, informazioa ezagutzea eta ulertzea pertsona gisa hezteko.
- HAUSNARTU: talde-lanaren eta banako lanaren bidez lortutako informazioari buruzko ondorioak ulertzea, aztertzea eta ondorioztatzea.
- PARTE HARTU: sormeneko edo esku-hartzeko prozesuetan taldean jardutea Giza Eskubideen alde.

40 min.

“UR-TANTA ANDREA GURE MASKOTA DA”

3-6 urte

PROPOSAMENA

Dastamenaren bidez, ikasleei urak duen balioaz jabearaztea eta, ondoren, ur-tantak bilatzea, pertsonifikatzea eta kolektibizatzea, guztiok ura izan dezagun zaindu eta elkarlanean aritzea beharrezkoa dela erakusteko xedez.

BEHAR DENA

- Ur-edalontzi bat partaide bakoitzarentzat.
- Birziklatutako kartoiz egindako ur-tanta bat, partaide bakoitzak nahi bezala apainduta eta plastifikatuta.

EGITEKO MODUA

Dastatu (10-15 min)

Irakasleak gune eroso batean bilduko du taldea basokada ur lasai edan dezaten, ur garbia dastatzeko eta bere kolorea eta zaporea ezagutzeko; gainera, bizitzeko urak duen garrantziaren berri emango zaie.

Ezagutu (5 min)

Irakasleak kartoiz egindako, apaindutako eta plastifikatutako ur-tanta asko jarriko ditu gelan, eta partaide bakoitzak atzealdean bere izena eta argazkia dituen ur-tanta bilatuko du.

Adierazteko eta aurkezteko txanda (5-10 min)

Irakasleak borobil bat egiten du gelan eta jakinarazten die “Ur-tanta andrea gure maskota dela”, kontatzen die ura oso garrantzitsua dela gure bizitzan eta guztion artean zaindu behar dugula. Partaide bakoitzak bere ur-tanta aurkeztuko du: ur-tantek egarria asetzen digute, garbi mantentzen gaituzte eta bizitza ematen digute. Ez dugu inoiz utzi behar ur-tantak alferrik galtzen. Guztiok zaintzen ditugu ur-tantak, osasuntsu eta gaixotasunik gabe bizitzeko.

Irakasleak zera galdetzen die: Nola zainduko dugu Ur-tanta andrea? Bakoitzak bere ideiak botatzeko eta ura ongi erabil dadin lantzeko mezuak igortzeko txanda irekia.

Guztiok uraren alde (5-10 min)

Txandaren amaieran, gure maskotei deitzeko moduak entseatuko ditugu. “hatz bakar batekin guztiok txalo egingo dugu euri-tantak imitatuz”, sortzen ari garen soinua entzungo dugu eta ur-tantei deituko diegu munduko neska-mutil guztiei ura bidaltzeko.

Soinu eta ur-tantei deitzeko modu desberdinak entseatuko ditugu: bizkor, mantso, isilik eta oihuka. Guztiok batera oihuka urari deituz amaituko dugu jarduera, Etiopiara eta ura falta den toki guztietara iritsi dadin.

IRADOKIZUNAK

Ariketa baino egin baino lehen, ur-tanta etxea egiteko eska diezaieke familiei irakasleak. Birziklatutako kartoiarekin egiten da, gutxi gorabehera folio baten tamainakoa izan behar, apaindu eta plastifikatu egin behar da, eta haurraren izena eta argazkia (adinaren arabera) jarri behar da. Guztiek ur-tantak egingo dituzten tailer bat ere eskain daiteke familientzat.

AMAIERAKO GALDERA

Ura behar al dugu bizitzeko? Nork zaintzen du ura? Guztiok zaindu behar al dugu ura gal ez dadin?

“IDEIA HARRIGARRI BAT: URAK ETIOPIARA JOAN NAHI DU”

6-9 urte

45 min.

PROPOSAMENA

Cristianen ideia harrigarria ezagutaraztea: “urak Etiopiarra joan nahi du eta bere balioa ezagutu”. Ikasleek beren iritzia ematen dute, zergatik ideia hori? Zergatik joan nahi du urak? Uraren balioari buruzko eta hura zaintzeko beharraz hausnarketak eta argumentuak banaka edo taldean grabatzen dira, ura izatea bizitzeko funtsezko Giza Eskubide gisa nabarmenduz.

BEHAR DENA

- Folioak
- Arkatzak
- Grabagailua

EGITEKO MODUA

Idea harrigarria (10 min)

Irakasleak zera kontatzen du:

Cristian 8 urteko mutiko bat da eta Toledon bizi da. Jaio zenetik beti izan du ura etxea, bere herrian ez da inoiz falta urik garbitzeko, janaria prestatzeko, arropa garbitzeko, baratzerako, animalientzako; beti egon dira bainatzeko putzu naturalak eta igerilekuak udan. Ur asko gastatu da etengabe.

Duela bi egun Cristianek irratan entzun zuen Etiopiako herri askotan lehorte-garaiak daudela. Emakumeak eta neskak 5-10 kilometro egiten dituztela egunero ur edangarria lortzeko eta ura edan, beren buruak garbitu eta abereak eta uztak zaindu ahal izateko. Gainera, entzun zuen umeak gaixotu egiten direla ur garbia falta zaielako. Ur garbiak eta edangarriak balio handia du Etiopian, gutxi baitago eta bizitzeko balio handia baitu.

“Christiani buruan sartu zaio bere herriko urak Etiopiarra joan nahi duela, alferrik galtzeari utzi nahi diolako eta duen balio handia ezagutu nahi duelako”.

Taldeari galdetuko diogu (10 min)

“Cristianen ideia harrigarria” planteatu ostean, egoera aztertuko dugu eta taldeari zera galdetuko diogu: zergatik sartu ote zaion ideia hori buruan? Zergatik ezagutu nahiko ote duen

urak bere balioa Etioipian? Taldeak berehalako irizpidearen arabera erantzungo du, ideia-jasan.

Irtenbideen bila: urari duen balioaz konbentzitzea (15 min)

Irakasleak azaltzen du ideia hori argitu behar diogula Christiani, konbentzitu behar dugula bizitzeko guztiok behar dugula ura, egunero zainduko dugula ura, alferrik gastatu gabe edo xahutu gabe, konbentzitu behar dugu ura beharrezko balio bat dela munduko txoko guztietan. Irakasleak adieraziko du gelako grabaketa bat egingo dugula baliabide hori zaintzeko eta hori lortzeko proposamenekin eta, aldi berean, munduko txoko guztietan zergatik den beharrezkoa azalduko da.

Geure buruari entzungo diogu (10 min)

Gelan guztiok batera entzungo ditugu planteatutako eta grabatutako iritziak.

IRADOKIZUNAK

Ikasleen adinaren eta ezaugarrien arabera, irakasleak talde txikitan edo talde handi batean grabaketa egiteko proposatzen du.

Grabaketak eskualdeko edo tokiko komunikabideetara bidal daitezke uraren egunean, komunikabideen egunean, haur-eskubideen egunean edo eskolak ongi irizten dion beste egun batean.

AMAIERAKO GALDERA

Jarduera amaitu ostean, zer ezagutu duzu? Gehiago baloratzen duzu ura? Uste duzu denok dakigula ura zaindu behar dugula? Bizi zaren tokian ura zain dadin lortzen lagun dezakezula uste duzu?

“TENA IKERTZEN: TANTAZ TANTA BIZITZA EZ DA AMAITZEN”

9-12 urte

55 min.

PROPOSAMENA

Kontatu Etiopiaren egoera, Tena ikerlariaren bidez, eta lagundu munduko biztanle guztiek ura ongi erabiltzeko eta ura izateko eskubidea izateko kalkulei, konparazioei eta erantzunkidetasunari buruz egiten ari den ikerketa.

BEHAR DENA

- Papera
- Boligrafoak
- Kartoi-mehe handia edo paper jarraitua

EGITEKO MODUA

Etiopiari eta bertako biztanleei buruz hitz egitea. (5 min)

Irakasleak zera kontatzen du:

“Etiopiak zailtasun handiak ditu duen lehor-teagatik, ur gutxi eta gaizki saneatutakoa duelako. Etiopian, biztanle gehienak landa-eremuan bizi dira, eta abereak eta uztak galdu egiten dira lehor-teagatik. Pertsonak, batez ere bost urtez azpiko haurrak, gaixotu egiten dira ur garbia eta edangarria falta zaielako.

Emakumeak eta neskak bost-hamar kilometro ibiltzen dira egunero, ur bila joateko. Etiopiako biztanleek bost litro ur erabiltzen dituzte pertsonako egunean, edateko, beren burua garbitzeko, uztetarako eta abereetarako erabiltzen dute.

Etiopian urak balio zenbatezina du, badakite beharrezkoa dela bizitzarako, gaixotasunak saihesteko. Ur garbia eta edangarria funtsezkoa da elikadurarako, higienarako, osasunerako eta pertsonen eta naturaren garapenerako, oro har.”

Aurkeztu Tena ikerlaria. (5 min)

Azaldu Tena Adis Abeba, Etiopia hiriburuko, ikerlari gazte bat dela eta urari buruzko ikerketa bat egiteko eskatu diotela eta, horretarako, munduan urari ematen diogun erabilera ezagutu nahi duela. Pertsona guztiek ura izateko eskubidea defendatzen duela Tenak, funtsezko Giza Eskubidea baita.

Ikerketa eta egin beharreko zereginak.

Ikerketarako, Tenak errealitateak elkartrukatu behar ditu eta ura izateko eskubidearen garrantziari buruz erantzunkidetu, munduaren “garapen jasangarria eta gizatiarra” indartzeko. Ikerlariak hiru zeregin eskatze ditu:

- **KALKULATU.** Espainian pertsona batek zenbat ur-litro gastatzen dituen egunean eta zer erabilera ematen dion. Ikasle bakoitzak egunean zehar ura erabiltzen duen ekintzen zerrenda bat egin behar du, gutxi gorabehera gastatzen dituen litroak neurtu eta egunean gastatutako litroak batu beharko ditu. (10 min)
- **KONPARATU.** Ikasle bakoitzaren kalkulua gutxi gorabeherako da, gelako ikasle guztien batez bestekoa atera behar da eta Espainian pertsona baten ur-kontsumoa Etiopiako pertsona batekin alderatu behar da. (10 min)
- **KONPROMISOA.** Zer egin daiteke urari erabilera hobea emateko, xahutu gabe eta pertsona guztiak ura izateko duten eskubidea babestuz. Partaide bakoitzak ekintza bat iradokitzen du banaka edo taldeka. Partaideek uste badute aipagarria dela planteatutako ekintza, mural batean islatzen da urarekin hartutako konpromisoa sinatzeko. (15 min)

Konpromisoa sinatzea (BABESTU – ZAINDU)

Zera azaltzen da: “Naturak eta pertsonok etengabeko harremana dugu, urteak pasa ahala, gure xahuketek beste batzuei eragiten diete; lehorteeak eta baliabide-faltek ere eragina dute, denbora pasa ahala, gure gertueneko inguruneari eragiten baitiete”. Muralean islatu diren ekintzak bildu, irakurri eta beren adostasuna erakutsi ostean, gure giza eta natura-ingurunearekin hartutako erantzukizun-akordioa sinatuko dute partaideek. (10 min)

IRADOKIZUNAK

Ikerketan egin beharreko zereginak laneko azpitaldeetan (3, 4 edo 5 partaide) edo banaka egin daitezke gelan, eta hausnarketak guztien artean partekatu ondoren.

AMAIERAKO GALDERA

Ezagutzen ez zenituen errealitateak ezagutu dituzu? Uraren erabilera hobetu dezakezula uste duzu? Toki batean egiten dugunak beste toki batzuetan ondorioak dituela uste duzu? Guztiok ura izateko eskubidearen aldeko ekintza batean parte hartzea gustatu zaitu?

55 min.

“GALDERA-TRUKEA”

13-18 urte

PROPOSAMENA

Azaldu labor uraren garrantzia munduan giza garapenerako, banatu lan-taldeak sortzeko ur-eskubideari eta -erantzukizunari buruzko esaldiak. Banatutako esaldiak giza garapenari eta garapen jasangarriari buruz hausnartzeko eta banako eta taldeko kontzientzia pizten duten galderak eta erantzunak sortzeko euskarri dira. Kontzientzia hori herrira zabal daiteke muralen edo kartelen bidez.

BEHAR DENA

- Taldeak sortzeko esaldiak fotokopiatu
- Folioak
- Boligrafoak
- Errotuladoreak
- Paper jarraitua
- Kartoi-mehea

EGITEKO MODUA

Testuingurua azaltzea (10 min)

Irakasleak zera azaltzen du: ur edangarria faltatzea arazo larria da munduko txoko askotan, Etiopian adibidez. Ur garbia eta saneamendua izatea oinarritzko eskubide bat da, nazioarteko agendaren garapen jasangarriko xedeetako bat 2030era arte.

Ur edangarria izateak, lehorteeak, saneamendu-sistema zaharkituek giza garapena eragozten dute. Egoera horren ondorioz, neska-mutil ugari zailtasunak dituzte etorkizunean, garatzeko eta elikagai, osasun-arreta, hezkuntza edo babes egokia jasotzeko bizi duin bat izateko eskubiderik gabe. Diarrea eta kolera gisako prebeni daitezkeen gaixotasun asko heriotza-arrazoi bilakatzen dira. Egoera honekin amaitzeko, desberdintasunaren aurka borrokatu eta haur guztien eskubideak bermatu behar dira.

Taldean banaketa (10 min)

Irakasleak “esaldi-mezu” hauek banatzen ditu gelan, bost kideko lan-taldeak osatzeko:

- Pertsona orok behar du ura bizitzeko.
- Ura errespetuz tratatzea, natura eta pertsonak zaintzea da.

- Ura ezinbestekoa da osasunerako.
- Ura alferrik galtzea arduragabekeria da.
- Herri guztiek dute ur garbia izateko eskubidea.

Bidali zure galderak (10 min)

Ikasleak lan-taldetan biltzen dira, bat datorren esaldiaren arabera, 7 minutu dituzte gainerako talde bakoitzari galdera bat sortzeko eta hausnartzeko. Taldeari tokatu zaion esaldiarekin lotutako galdera bat. Adibidez: “Pertsona orok behar du ura bizitzeko” esaldia duen taldeak galdera bat asmatzen dute talde bakoitzerako:

1. Inoiz pentsatu duzu munduan badirela oso ur gutxirekin bizi diren pertsonak?
2. Imajina dezakezu nolakoa izan daitekeen urik gabeko bizitza?
3. Zer gertatuko litzateke munduan ura desagertuko balitz?
4. Urik izango ez bazenu, zer egingo zenuke?
5. Kezkatzen zaitu besteei gertatzen zaienak?

Galderak erantzungo ditugu (15 min).

Taldeak egindako galdera guztiek balio dute, irakasleak adieraziko du gainerako taldeei galderak pasatzeko eta horiek modu argian, hausnartzeko eta guztien arteko ondorioetara iristeko.

Kontrola eta kalitatea (5 min).

Talde bakoitzak erantzunak amaitzean, “giza garapena eta ingurunearen zaintza kontrolatu eta kalitatea” zein den ikus beharko dute, eta hausnarketa gehien piztu duen galdera aukeratu behar du.

Guztien artean aztertzea eta muralak (5 min).

Galderak guztien artean aztertuz eta muralak eginez amaituko dugu ariketa, ikastetxean, herrian edo auzoan hausnarketa bultzatzeko.

IRADOKIZUNAK

Galderen eta erantzunen dinamikak taldeen interesa pizten badu, galdera- eta erantzun-txanda berriak planteatu daitezke eta kalitate-kontrolak egin. Muralak eta kartelak beste lan-saio batean egin daitezke.

AMAIERAKO GALDERA

Zer da zuretzat giza garapena eta jasangarria? Zer ezagutu duzu urari buruz? Komunitate osoa ura bezalako baliabide bat zaintzeak duen garrantziaz kontzientziaztea garrantzitsua dela uste duzu?

55 min.

“UR-BESARKADA GUZTIONTZAT”

Gorputz-hezkuntza

PROPOSAMENA

Partaideei funtzioak ematea, gehienak lehortea jazarritako espazioan mugitzen diren ur-tantak dira. Ur-tantak gelditu egiten dira lehortea harrapatzen dituenean, guztiak geldi daudenean besoak zabaltzen dituzte, elkartu egiten dira eta zirkulu bat osatzen dute (“ura hornitzeko sarea”). Sareak bat eginda aurrera egiten du herrialdeak entzutean, urrats luzeak edo laburrak emanez, herrialdean ura lortzeko zailtasunaren arabera. Etiopiak urrats handia behar du. Amaitu ariketa guztion ura izateko duen eskubidea sinbolizatzen duen talde-besarkada handi batekin.

BEHAR DENA

- Pintura urdina edo kamiseta urdinak
- Bi kamiseta hori

EGITEKO MODUA

Funtzioak ematea (10 min.)

Irakasleak ikasle guztiak pintura urdinarekin edo kamiseta urdinarekin seinalatzen ditu eta espazioan korrika dabiltzan “ur-tantak” direla adierazten die.

Kamiseta horia daramaten bi boluntariok “lehortea” sinbolizatzen dute, “ur-tanten” bila.

Zereginak ematea (15 min.)

“Lehortea” “ur-tanta” bat harrapatzen duenean, esku-ahurrak elkartzen dituzte eta “estatua bat” bihurtzen dira. Geldi geratuko dira besoak zabalduta.

Ur-tanta guztiak harrapatu eta estatua bihurtzen direnean, guztiak geldi geratuko dira eta irakasleak azaltzen die egoera horrek lehortea handiko une bat sinbolizatzen duela; izan ere, ez baitago urik edateko, uztetarako eta abereentzako, eta horrek ondorioak baititu biztanleengan eta, bereziki, haurrengan.

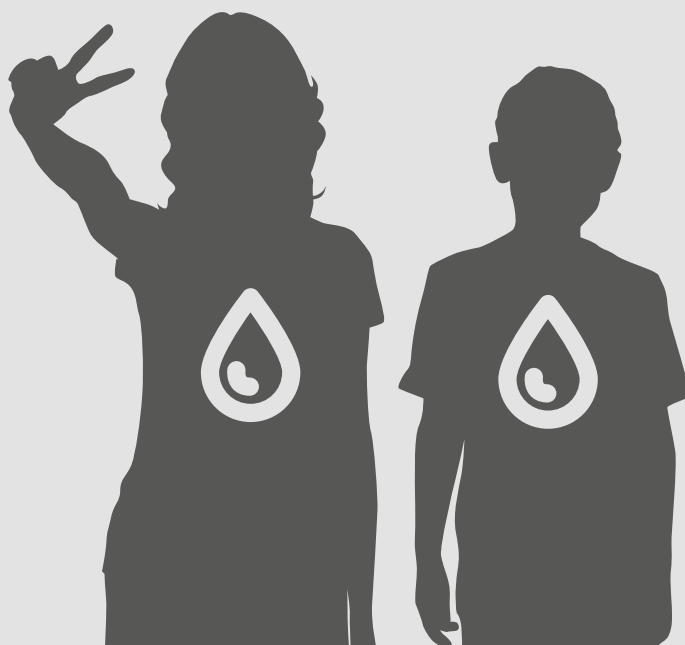
Ur-tanta guztiek batera besoak zabalduko dituzten eta elkarri esku emango diote, guztien artean zirkulu bat osatuz (“ura hornitzeko sarea”), Lurrean bizitza izateko uraren beharraz hausnartuz.

Batera egingo dugu aurrera (10 min.)

Ur-tanta guztiak batuta zirkulu bat sortuko dute, “lehortea” irudikatzen dutenak erdigunean jarriko dira eta munduko herrialdeen izenak esango dituzte (guztietan izan behar da ur garbia eta saneamendua izateko eskubidea). Batera daude ur-tantek herrialdeak entzutean (Espainia, Errumania, India, Etiopia...) aurrera egingo dute, urrats handiagoa edo txikiagoa emanaz entzun duten herrialdean ur garbia eta saneamendua lortzeko zailtasunaren arabera. Esango den azken herrialdea Etiopia izango da. Herrialde horretan presaz behar dituzte ur garbia eta saneamendua. Beraz, “Etiopia” entzutean, urrats handi bat eman behar dute, bat egin eta elkarrengatik oso gertu egoteko.

Talde-besarkada (5 min.)

Ur-tanta guztiak oso ondoan daudenean amaituko da ariketa, eta “talde-besarkada batek” guztiok ura eta saneamendua izateko eskubidea sinbolizatuko du.

IRADOKIZUNAK

Garrantzitsua da ikaskideei entzutea eta zaintzea. Irakasleak herrialdeak izendatzen lagunduko die eta jardueraren erritmoa erraztuko da.

AMAIERAKO GALDERA

Ur-tanta izatea gustatu zaizu? Zer sentitu duzu ur-sare bat sortzean? Zer sentitu duzu guztia gelditu denean? Garrantzitsua al da guztiek batera urratsak ematea guztiok ura izateko? Ariketako zer nabarmentzen duzu?

Ureztatu bizitza eta milaka
neska-mutilen hezkuntza.

Jardueran bildutako dirua sar
dezakezuen kontu korrontea:

Banco Santander
ES55 0049 1837 5620 1024 9000

Gogoratu kontzeptuan ikastetxearen izena adieraztea.

Eskerrik asko!

Eskolako hurrei Afrikako herrialde txirotuetako neska-mutilen egoera gerturatzeko dien hezkuntza-proposamen a da **Elkartasun-kilometroak**, Save the Children erakundeak abian dituen haurrak bizirik irauteko proiektuetarako funtsak lortzeko eta haurren eskubideak ezagutzeko, gida honetan aurkezten diren proposamen didaktikoen bidez.

Laguntzaileak:

BIZIRIK IRAUN IKASI BABESTUTA EGON

Save the Children